

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
виносить: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:
на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
лярів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько - суспільний днівник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милоти і віри не возьмеш,
бо русне ми серце і віра русна“. — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
підлітка і руских свят 0-5 год.
по полуночи. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслан“
при ул. Хмельницького ч. 15, II
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в часі
жі Гавсмана.

Рукою всіх звертається як і попередньому засторогу.

Рекламації лише неопечатані
в вільні від порта. — Опоністки
звичайні приймаються по ціні
20 с. від стрічки, а в „Надії“
— 40 с. Подяки і привітані
дonesення по 30 с. від стрічки

Війна на Балканії.

(□) Змагання європейських держав, а зокрема Австро-Угорщини спільно з Росією до удержання мира на Балканії і переведення обіцянок Туреччини реформ в Македонії і інших провінціях з христ. населенем перебила Чорногора, відкликавши свого посла з Царгородом. Чорногора вчинила сей крок очевидно не на власну руку, а в порозумінні що найменше з іншими союзними державами на Балканії, а крім того імовірно криється за тим змаганням що цінніший покровитель південних Славян. Рішення своє пояснила Чорногора супроти Туреччини тим, що турецьке правительство не хоче сповнити домагань Чорногори що до управління границь і тому Чорногора приневолена глядіти справедливості з оружем в руках.

Вість про сю постанову Чорногори, за котрою очевидно підуть її балканські союзники, викликала в дипломатичних кругах, а також в австрійській і угорській делегації тривогу, бо передовсім Австро-Угорщина буде приневолена тепер виступити в тій цілі, щоб війна обмежила ся лише на тісну область на Балканії, а не викликала загальну пожежу європейської. До сего повинні приложити своїх заходів також інші великі держави, котрі отрималися із своїми миролюбивими змаганнями.

Ще вчера вечер зібрала ся рада спільних міністерств, щоби обдумати потрібні засоби на уоружені армії, бо може показати ся також потреба вислання флоту на Антиварі (під Чор-

ногорою). Звіщають, що військова управа важає около 280, по думці інших 400—450 мільйонів корон на військові потреби, а дотична предлога буде внесена спільним правителством завтра, в четвер, у військовій комісії делегацій, а імовірно в п'ятницю ухвалити се повна сесія делегаційна. Стоїмо отже перед почином поважного положення.

Становище Англії супроти балканського пересилення.

(△) Для міродатних англійських кругів, а особливо для англійського міністерства заграницьких справ не було заострене положення на Балканії несподіванкою. Вже на кілька місяців перед відроченням парламенту, подала з початком серпня „Times“ в передовиці таємничу вість, що члени посолської палати заживо обговорюють віднести про балканський півострів, а з того можна було висновувати, що балканські держави зединилися для спільного поступовання. А що ся вість не звернула на себе уваги, подала „Times“ сю передовицю знов другого дня.

Малі балканські держави мали все близькі взаємини з англійським парламентом. Досить пригадати т. зв. „Балканський комітет“, найавантажітішого притивника старої і нової Туреччини. В Лондоні отже навіть в ширших кругах знали добре, що діє ся на Балканії. А що англійське міністерство не зараз виступало, то оно мало до того важні причини. Погляди

там в ріжнородні. Радикальне і ліберальне днівникарство склонюється до того, щоби на Туреччину сильно наперати, коли тимчасом консервативне днівникарство промовляє за напором на балканські держави, а бодай за рівномірним напором на одну і другу сторону.

Однодушне єсть бажання за справедливим порозумінням держав. Однаке се велими сумніві, чи таке порозуміння дастися осягнути, особливо задля розбіжних змагань австро-угорської і російської політики. На основі останніх вістей повелося ся однакже довести до порозуміння між Петербургом а Віднем.

Становище Італії зовсім неясне, а за те не без зависті споглядають в Англії на становище Румунії, а не менше і Німеччини. Надане російського достоїнства польного маршала румунському королеві в сій хвилі толкують так, що Румунія остане що найменше неутральною, а ніжким чином не вирушить проти Болгарії. Про сю справу розводяться широко днівники а мимо того она не є ясна.

Одиноке замітне пояснене подає орган англійського міністра заграницьких справ на кінці одної статті, в котрій сказано: „Спроможність Англії до рішучого вмішання в сю справу є велими обмежена, але тішими ся, що піла справа була докладно в Бальмораль обговореня Сазоновом і Гріром і нам відається се зовсім зрозумілим, що наше правительство зробить все можливе, щоби європейський мар обезпечити дійсним порозумінням держав.“

Не помилуємо ся, наколи сі коротенькі,

але важненік слова пояснюютьимо тим способом, що Англія зрозуміла границі своєї сили в балканським пересиленю і не думає на сліпіти за Росією і... Сербією. В балканських справах сила Англії є обмежена, а се повинні також балканські держави зрозуміти в своїм поступуванню тим більше, що Ізводльський в Парижі знов зачав давні свої коромоли. Лондонські днівники подають широко єго тайний окружник до держав з мая 1908 р. (оповіщеній найперше в Парижкім „Temps“), в котрім Росія застегла собі право, наново піднімати свою програму що до реформ в Македонії (себто примінене §. 23 го берлінського договору), наколи би молода Туреччина не спровадила покладаних на неї надій.

Про можливі вигляди воєнні зовсім не згоджуються ся з собою англійські війскові знавці. Деякі думають, що Туреччина не має ніяких виглядів побідити малі балканські держави; інші знову прихильлються до погляду, що союзні балканські держави можуть мати малу лише надію на побіду, бо властиво тільки болгарським військо має якесь значене.

Що до можливого воєнного плану, то части „військових знавців“ думає, що перші бої між Болгарією і Туреччиною відбудуться коло просміку Мустафа-паша, згядно коло Адриянополя. Інші знову думають, що Болгарія і Сербія будуть змагати до злук в околиці Скопля, щоби розділити турецькі сили. Греція ударила би на Туреччину коло Яніни. Але хоч вже розважають воєнні можливості, всеж таки в дипломатичних кругах мають надію мирию, розвязки грізного пересилення. Також на біржі, котра в таких случаях

„ВІЗД Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЄВА“.

Величавий образ; класичний твір арт. М. Іващенка! Видане сальонове К 10, люксусове К 16, висилка К 120. До сего обрамлено солідні рами: золоті К 16, дубові К 16, сальонові К 12, плюшові К 20 — вже з опакованем і склом. Люксусові до набуття лише в голов. складі. — Величина образа з краями 70×90 см.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД: І. ПАВЛІК, Львів, Ринок ч. 10.

(446)

Історія української гімназії в Коломиї.

(Конець).

Переходимо до наукових середників. Учительська бібліотека представляє ся досить слабо. Має она всего 1839 томів, та їй то у значній скількості (понад 800) одержаних у дарі. Шкільні власти повинні більше дбати про розвідь учительських бібліотек по гімназіях, де від учителів вимагається також обзначення із поступами найновішої науки. Часописи передплачують гімназія також дуже мало, бо ледви 28¹.

За се ліпше представляє ся бібліотека учеників, бо має руских книжок 956, польських 592, німецьких 486, разом 2.034. Скільки нам відомо, є се одна з красніх гімназійних бібліотек для учеників.

Природописний та фізикальний кабінет мали би досить гарні прилади, так що, коли они не мають відповідного приміщення. Наука географії і історії розпоряджається доволі значним числом мал та образів.

Із надобовязкових предметів учено в гімназії рисунків, руханки, стенографії та співу. На науку рисунків ходило небогато учеників (ледви 22—25!), отже про сей предмет нема що богато говорити.

За се з жалем вказуємо, що наука руханки стоїть у коломийській гімназії дуже никако, бо нема на се відповідного льокалю. А школа, бо стан здоровля учеників лихий. Може міродатні чинники виходить із сї засади, що коломийські ученики мають і без того до-

сить муху, бо часто ходять до школи з далека — із сусідніх сіл?

Наука співу стоїть ту також не високо, бо навіть нема визначнішого голосового матеріалу між учениками.

Інтересний є уступ про працю учеників поза шкільними годинами. Число учеників, що читають книжки із шкільної бібліотеки й число визначеніх книжок було би досить значне пр. в р. 1910/10. Читало рускі книжки около 500 учеників, які взяли півчвертє тисяча примірників. Доповняють образовані учеників ріжні кружки, утворені за дозволом властей. Гімназія мала кружки (від 1907/8. р.) літературний, історичний та природничий і крім сего т. зв. „гімназіальний читальний“. Давніше існували у Коломиї таємний кружок гімназистів і про него діє д. Даниш отсі цікаві дати:

„Коломийська гімназія — як і кожда новозаснована — не могла відразу заложити поважнішою бібліотеки. Охочі до читання ученики не могли дістати в шкільній бібліотеці ніяких інтересних розвідок або поважніших белетристичних творів з нової літератури, про яку в той час богато говорили ся. Кільканайця поважніших учеників IV. кл. задумали зарадити лихови. Безперечно не обійшлося тут без впливу старших одиць, що стояли поза школою — однак прихильних школі.

на власність зі складок членів, будьто випозичуючи їх у знакомих.

Більшість учеників сего кружка становили бідні ученики, але запал був великий і ніоден не чув ся невдоволений з висоти перших вкладок.

Члени сходили ся що суботи і перед кождим съятом у одного з товаришів, кожного разу в іншого, де була відповідна хата. Ту робили короткі звіти з прочитаних книжок, підносячи з них звичайно якесь однозначне інтересне питане, щоб таким робом заохотити і інших товаришів до прочитання даного твору.

На зборах вела ся все оживлена дискусія, а виміна гадок мусіла розбудити цікавість, поглублене в понятія деяких питан, а головно виказати брак загального ширшого сътогляду та заохотити до пильної праці над собою. — Сходини відвідувалися ся опісля раз на місяць, в мешкані одного з членів, а в літі в лугах над Прутом. Були се може найзаслівніші хвилі в житію гімназистів. По середині сидів прелегент зі своїми скрипами, кругом него інші члени, окруженні буйною, вільною матерією-природою, вслушувались і вдумувались в виводи товариша.

По обмеженю сходин звернено увагу головно на збільшенні власної бібліотеки кружка. Закуплено зразу близько 60 творів найновіших поетів і повістярів, переклади з чужих науково-популярних творів і упрощено кілька редакцій присилати даром свої часописи („Діло“, „Буковину“ і „Наша Freie Presse“). Бібліотеку переховував оден член кружка у

себе і випозичав книжки будьто в себе дома, будьто приносив замовлені до школи.

Сей кружок був огнищем позашкільного духовного життя не надто великого числа учеників. Не всі товариші з тієї самої класи належали до кружка. Старано ся приєднувати учеників що поважніших і серіозніших. Згодом засновано кружки в двох інших класах. Відносини всіх трьох кружків були дружні, між деякими членами дуже сердечні.

„При кінці шк. р. 1898/9. склалось так, що треба було на спільніх сходинах нарадити ся над дальшою судьбою кружка, згядно всіх трьох кружків. На сходинах рішено злути всі кружки в оден та вибрано жеребом нового голову. Сей зумів піднести заинтересовані між членами і кружок оставав під єго управою аж до 1900. р. та перейшов з цінною бібліотекою в руки молодших товаришів. (Що стало ся опісля з кружком та єго бібліотекою — годі було розвідатись. Тепер вже не істнує.“

Вінци згадаємо, що коломийська гімназія має гарну оркестру, яка розпоряджує 96 дутими інструментами і значним числом смичкових.

вельми чутливою, панує ще такий погляд. Рішуче виступлене Австро Угорщина, як здається, добра воля Європи для удержання світу, зробили свій вплив і в Царгороді і між союзними балканськими державами. Висока Порта витягнула з архіву програму реформ з 1880 і обіцяє рішучо взяти ся зараз до єї вдійснення. Однак союзні балканські держави відносять ся до тих обіцянок Туреччини зневірливо. Але мимо всіх цих надій на удержання світу сверкають вже на балканськім овидії зловіщі близкавіці.

Військова сила Австро-угорської монархії на основі військового закону з 1912. року.

(X) З огляду на сучасні події цікаво буде для напої суспільності обговорювати ся з військовою силою нашої монархії, як она представляє ся на основі військового закону з 1912. року. Віденський тижневник „Oesterreich-Ungarn“, видаваний на місці днівника „Vaterland“ подає згадку про цю справу розвідку, которую тут наводимо перекладом.

Спільну військову силу обидвох половин монархії установлено протягом останніх 40 літ, отже в часі, коли австрійську армію оголосовано після найекономічніших вислідів 1866. року, на основі трьох військових законів з 1869., 1889. і 1912. р.

Ці закони видавано все на протяг 10 років, однак сі нові закони ухвалювано все після довгих боротьб з неприхильними війську мадярськими сторонництвами. Також в сім років переведене скріплене війска вважають міроздатні військові круги недостаточним, однак они були звязані попередніми, угорським сторонництвам даними общинами. Отут подаємо короткий огляд розвитку австро-угорської армії з цією силу в порівнянні з іншими європейськими військовими державами.

Контингент новобранців спільної армії установлено від 1869.—1889. отже протягом 20 літ, на 95.500 жовнірів. В 1889. підписано его на 103.100 голов. Се число стало аж до сего року, отже протягом 23 років, однакове. Очевидно, що сей контингент не вистачав для внутрішнього перестрою армії, і тому від 1889.—1907. утворено лише один полк кінноти, 28 кінних батарей, 12 артилерійських компаній для твердинь і оден зеліничний баталіон. Не входять в сю рахубу 8 босанських піхотних баталіонів і оден босанський стрілецький баталіон, бо они обтяжають контингент новобранців Боснії й Герцоговини.

Пересилані під час прилуки Боснії й Герцоговини приневолило військову управу пановою зорганізувати полеву, гірську і тяжку артилерію, відділи машинових карабінів і утворити два фортечні артилерійські баталіони та управильнити конечно відносини військової маринарки. Реорганізація тривала від 1907.—1911, але в головних основах була переведена на зимою 1908/9. Потрібний до того засіб жовнірів взято в піхоті і стрільців (по 70 з кожного 4-го баталіону), в кінноті (по 6 з кожного швадрону), з відділу провіантурі (170 жовнірів) і з відділу стаднин (400 людей). Виходить отже, що надвишка сего року на основі нового військового закону більше призначена головно для покриття повсталих прогалин. Тимто і в будучині перестрій сильної армії взагалі єсть сильне інтенсивній. Поступ, який подає новий військовий закон, проявляє ся отже в тім, що з установою нового повного стану і новою організацією застарілих або непридатних формаций буде внутрішній устрій сильної армії очертій на сконсолідованих основах.

Із сказаного виходить, що новий військовий закон, который викликав в Угорщині такі важкі бучі в соймі, не дає військовій управі дальної спромоги до екстензивного розвитку армії. У військових кругах вказують на се, що війська управа в своїх домаганях мимо грізного європейського положення займає вельми скромне становище. Сю указку потверджує порівнання, які жертви приносять інші східні держави, щоби свою армію удержати на повній висоті вимог.

Німецьчина побільшила свій мирний стан від 1889. о цілих 180.000 голов. В

тім часі утворено нових 100 піхотних батальонів, 34 швадронів кінноти, 50 компаній машинових карабінів, 219 батарей волових і 69 компаній технічного війська, підвищено число військових корпусів о 5 і нечуваним способом помножено воєнну флоту. Сучасний стан мировий війська в Німеччині числити 32.000 заводових офіцірів, 70.000 заводових підофіцірів, 520.000 комбатантів і 112 тисяч коней.

Населене 60-міліонове Німеччини дав річно 280.000 новобранців.

Італія виставила в рівнім часі мімо політичних трудностей 4 альпейські баталіони, 9 гірський батарей і в полків кінноти; численні дальші нові формациї тепер приготовляють ся. Військова маринарка звично розвинулася. Сучасний мировий стан Італії складається з 14.000 заводових офіцірів, 276.000 підофіцірів і жовнірів і 53.000 коней. Населене 34-міліонове Італії давало до 1907. року 95.000 в 1908. 110.000 а в 1910. 134.000 новобранців.

Росія підвищила свій мировий стан о 178.000 голов, а свої формациї о 110 піхотних баталіонів, 62 кінних швадронів, 103 батарей і 52 компаній технічного війська. Число російських військових корпусів піднеслося о п'ять, а так само прискорює Росія будову флоту. Теперішній стан мировий складається з 62.000 заводових офіцірів, 135.000 підофіцірів і солдатів і 200.000 коней. Населене 147-міліонове в Росії дав річно 456.000 новобранців.

Мала Румунія приносить для устрою своєї армії безмірно більші жертви як Австро-Угорщина. Так між тим підвищила свій мировий стан о 46.231 голов і утворила нових 30 піхотних баталіонів, 65 кінних швадронів і 43 батарей. Її теперішній мировий стан складається з 3.600 заводових офіцірів, 84.000 підофіцірів і жовнірів і 20.000 коней. Населене Румунії 6,700.000 голов дав річно 44.000 новобранців.

Франція підвищила від 1889. року мировий стан о 54.000 голов, виставила нових 124 піхотних баталіонів, 29 кінних швадронів, помножила артилерійський парк о 400 гармат, а число корпусів о два. Теперішній мировий стан виносить 30.000 заводових офіцірів, 31.000 заводових підофіцірів, 553.000 підофіцірів і жовнірів і 142.000 коней. Населене 40-міліонове дав від 1900 р. річно 238.000 рекрутів.

В Австро-Угорщині числить тепер мировий стан:

1. в спільній армії:

(включно з флотою воєнною і босанським війском): 21.170 заводових офіцірів, 2250 офіцірських аспірантів (прапорщиків ітп.) 314.000 підофіцірів і жовнірів і 65.210 коней.

2. в австроїскій краєвій обороні:

4.000 офіцірів заводових, 260 офіцірських аспірантів, 43.200 підофіцірів і жовнірів і 5870 коней.

3. в угорських гонведах:

(включно з артилерією і стадинною бранжею): 3.400 заводових офіцірів, 470 офіцірських аспірантів, 28.000 підофіцірів і жовнірів і 5470 коней.

Загальний мировий стан числить отже тепер 28.570 заводових офіцірів, 2.980 офіцірських аспірантів, 385.400 підофіцірів і жовнірів і 76.480 коней.

По цілковитім переведенню військової реформи буде Австро-Угорщина в мировім стані мати до розпорядимости:

1. в спільній армії:

(включно з воєнною флотою і босанським війском): 22.134 заводових офіцірів, 2571 офіцірських аспірантів, 371.900 підофіцірів і жовнірів і 73.610 коней;

2. в австроїскій краєвій обороні:

5.200 заводових офіцірів, 400 офіцірських аспірантів, 60.000 підофіцірів і жовнірів і 10.000 коней.

3. в угорських гонведах:

(включно з артилерією і стадинною бранжею): 4.680 заводових офіцірів, 650 офіцірських аспірантів, 56.450 підофіцірів і жовнірів і 12.200 коней.

Загальна сила австро-угорської армії буде отже мати 32.014 заводових офіцірів, 3621 офіцірських аспірантів, 488.350 підофіцірів і жовнірів і 95.810 коней. Підвищено отже буде числить 3.444 заводових офіцірів, 641 офіцірських аспірантів, 102.950 підофіцірів і жовнірів і 19.330 коней.

Мимо того в розвитку армії остасав Ав-

стро-Угорщина поза іншими державами. Так напр. мировий стан французької армії висший о 70.000 людей і 50.000 коней, хоч Франція має о 10 міліонів менше населене як Австро-Угорщина.

Просимо домагати ся „Руслан“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

3 делегацій.

Повне засідане австрійської делегації зачалося вчера о год. 10.25 рано. По відчитаню віллів переведено доповідний вибір до військової комісії.

Вибрано дел. Смаль-Стокого.

Відтак вела ся дальша розправа над бюджетом міністерства заграницьких справ.

Дел. Тусар (чес. авт. соц.) заявив, що ті делегати, котрі в цинішнім стані річий мовчат, будуть підозріні, що хотять поперти загони т. зв. воєнного сторонництва. Балканське питане, котре саме порушено, не відноситься до нічого іншого, лише до розвязання полуднєво-словіанської справи.

Головною причиною, що здергувє економічний, політичний і просвітній розвій полуднєво-словіанських народів, в факт, що части полуднівих Славян жив під незавідною господаркою Туреччини Европейська дипломатія має ту сумну заслугу, що штучно держить при житті Туреччину, за чим промовляє лише інтерес великого капітулу, та взаємна зависть великорівні.

Дел. Лехер виводив, що продовжене небезпеки війни спричинить великих господарських шкоди.

Бесідник сподіє ся, що скоро настуਪить звільнене напруження, бо в пересуваннях, що небавом прийде до заключення італійско-турецького мира. Причина проволоки в мирових переговорах було вмішане віропісівідні мотивів. Взором як належить полагоджувати сего рода справи в Боснії і Герцоговині. В дійсності ціла новочасна Австро-Угорщина полягає на рівноуправненню всіх призначеніх віропісів.

Дел. Романчука заявив, що всі народи підтримують як найревніше заходи міністра заграницьких справ, які стремлять до удержання мира. Балканським народом належить лишити Балкан і пересуванням їх, що Австро-Угорщина може, але безінтересним і певним приятелем. Від Росії, котра має на Балкані більший вплив, ніж Австро-Угорщина, залежить в першій мірі дальший розвій випадків на Балкані.

В останніх часах Росія, вправді не урядова, лише лівіріадова, звернула свою увагу на Галичину. Дуже впливові особи і російські днівники старають ся прилучити до Росії Росінів як Росіян, если не територіально, то принайменше під народним злядом.

На жаль між австроїскими політиками находиться такі, котрі певно не зі злою волі спішать з помоюю тим намірам Росії. Суспільство д-ра Крамаржа мусить бесідник ствердити, що Українці під політичним оглядом не угітають нікого, навіть своїх противників. Що правда, можна домагати ся, що в Галичині не правило польське краєве правління, котре узгляднуло більше польські ніж австроїскі інтереси і котре в цілі викликання роздору між Росінами, висувало против них Росіян посла Крамаржа.

Бесідник стверджує, що в Галичині і на Буковині нема Росіян, з виїмком 4.000 Липованів на Буковині. Правління в Галичині висуванням москово-фільської фракції против Росінів народовід, як се діяло ся за часу правління пок. гр. Потоцького, та легковаженем і пересліданем руського народа спричинило, що богато зневірені шукало оборони в москово-фільські. Вправді москово-фільський рух не є глибокий і розповсюджений, але може стати небезпечним; устав би тоді, коли би Австро-Угорщина домагана Росінів, котрих вірність в випробувана і котрі були все сильною підпору держави.

Відтак бесідник обговорював відносини в Галичині, а на конець пригадав слова Байста, котрий сказав до Росінів, коли серед них проявлялися москово-фільські струй, отсе: „Заверніть, если лежить вам на серці добро держави і монархі!“

Відтак промовляли делегати: Гляфо, Кльофач, котрий сказав, що австрійська дипломатія повинна використати хаби російської дипломатії і через еманципацію балканських народів повинна взяти їх під свій покров, а дел. Немец заявив, що чеські соціялісти не годять ся з москово-фільською політикою Крамаржа, дел. У државі відзначив, що вина за цинішнє критичне положене спадає на великорівні. Австро-Угорська політика повинна більше узгляднувати Славян, а не ли

Росія підняла крок в Софії. Поведене Чорногори не може остати без впливу на становище інших балканських держав і з певною буде провідною лінією для них.

Досі є лише звісно, що балканські держави заключили відпорний союз. Коли Чорногора випадає з ролі і атакує, то після договору інші балканські держави не є обовязані прийти Чорногорі з помочию. Однак не підлягає сумніву, що мала Чорногора потягне за собою й Сербію й Болгарію й Грецію. Донесення, що надходить з Білгорода, стверджують, що наслідок, коли би правительства балканських держав не пішли за загальну струю, то грозить революція в балканських краях. В сей спосіб є означена дорога, якою підуть.

Положення в балканських державах в останніх днях таке: Сербська скупщина ухвалила надзвичайний кредит в сумі 44,800,000 динарів. Між скупщиною і болгарським сознанням настутила виміна депеш, в яких висловлено надію, що спільна акція християнських держав на Балкані вийде в ходені їх братів в Туреччині. В Білгороді не говориться про те, чи буде війна чи ні, лише чути запити, котрого для вибуху. Вчера появився в Білгороді королівський указ з амністією для всіх дезертирів. Вернув вже кн. Павло.

В чорногорській столиці Цетинії повіторилися вчера знова маніфестації за війною про Туреччину. Перед палацом короля і наслідника престола устроили товни населені бурливі овациї, такі самі овациї уладжено також перед сербським, грецьким, болгарським і російським посольством. З заграниці зголосилося много добровольців, з яких утворено окремий відділ. Вчера відбула ся перед королем дефіляда війск. Князі Данило і Павло виїхали до Подгорії, а міністер війни Мартинович до Антіварі. Вчера вечером виїхав до Подгорії також король Микола разом з кн. Миркою; там находиться головна воєнна кватири.

Грузини і Вірмени на Кавказі організують охотничі піші і кінні відділи, які мають вишисти на поші Словянам на Балкані. Студенти медицини в Петербурзі організують санітарний відділ.

Туреччина також не дармус. В Македонії, як доносить Агенція Гаваса, проголошено стан облоги. Турецке правительство заборонило вивозити з європейських вілятів збіже. Головний молодотурецький комітет розіслав по всіх провінціях обігник з зазивом, щоби з огляду на критичне положення понехано всяки спори і злученося разом в цілі оборони інтересів вітчизни.

Найповажніші провідники Альбанії: Байрам Зура, Іса Болетінек і Різа бей заявили, що всі Арнавти возьмуть участь в обороні вітчизни по стороні Туреччини.

В Царгороді відбулося вчера віче студентів, скликане міміто за почином молодотурецького комітета, щоби наробити правительству клопотів. Студенти серед незвичайного розворушення домагалися війни та видалення Греків і Болгар. Около год. 2:30 зібралися близько 200 студентів, до котріх прилучилося близько 1000 осіб і поспішили під Порту, де саме відбувалася рада міністрів. Товна облягла браму і подівся і устроїла велику демонстрацію. Браму замкнено. Міністерство війни вислато відділ війска, яке сталося ся війти до будинка Порти, однак на дармо. Студенти повітили на сам перед вояків окликами на честь армії, а відтак задергали коні і офіцірів і грозили війску на вінадок, якби хотіло їх усунути. Демонстранти розійшлися, аж коли між мімі появився великий везир і міністер маризарки, котрі виголосили промови з запевненням, що правительство сповнить свій обов'язок. На нині завіджене дальші віча.

роднівіче при участі поверх 2000 селян. Вчера, неділя, право-славний священик (?) о. (?) Цимбалава відправив в селі Долгім, що перешло на православ'я, богослуження. Браво участь поверх 1000 селян."

Агітация д-ра Маркова і "батюшки" Цимбали, не спинювана, на жаль, в ніякої стороні вже показує свої наслідки. У вчерашньому числі "Руслана" занотували місце перехідів двох лемківських громад, Бортного і Радоціни на православ'я. Грізна хмара воєнної небезпеки полонила, здає ся, цілу увагу суспільності і власті, бо про якийсь енергічний відпір пра-вославно-царєславним агітаторам не чути. А ся агітация, то війна у внутрі суспільності, війна, що переобразує лиць і релігійне і національне народу, тому й грізниша подекуди, чим вихор військ подій!

Замкнене вистави домашнього промислу в Коломиї. В неділю дня 6. с. м. зібралися о 8. год. вечером виставовий комітет з предсідником д-р. З. Левицким на чолі в реставраційній салі і запросив туда присутніх на виставі гостей. Перший промовив предсідник д-р. З. Левицький. В своїй бесіді представив він коротко всі трудности, з якими боров ся виставовий комітет, відтак вказав на значіння вистав загалом, а головно для українського народа і вкінці подякував всім тим, які чим небудь причинилися до гарної вистави. Бісіду свою закінчив предсідник окликом: "Ще не вмерла", а військова музика відіграла наш народний гімн. По окликів в честь предсідника Левицького в признанню його заслуг і праці положено коло коломийської вистави, гості розійшлися домів.

Запомоги для студентських варстатів. В краївім бюджеті на 1912. р. призначив сойм до розпорядимости краєв. видлу в порозуміні з краєвою Радою шкільно річачає в сумі 4.000 К на уладжене варстатів для шкільної молодіжі. З кредиту призначеноного на сю ціль на 1911. р. лишилося 1.760 К, разом було отже до роздачі 5.760 К. Красивий видлів призначався російським гімназіям одноразово запомоги: російські гімназії в Перемишлі на столярський варстат 100 К і рус. гімн. в Станіславові на переплетничий, токарський і столярський варстат 250 К. причому суму одержали польські середні школи.

З Городеччини. Однією відбула ся в Мішані в домі "Присвіта" довірочна нарада в справі українського університета. На нараді взяли участь як селяни, так і дооколична інтелігенція. По промовах ухвалили присутні резолюції в справі засновання українського університета у Львові, поділу краєвої Ради шкільної на дві часті і як найкоршого переведення виборчої реформи до галицького сойму.

Клопоти турецкого наслідника престола. Турецкий наслідник престола, що перебуває від кількох місяців в водоліччім заведенні коло Відня, находити ся в великім клопоті, не маючи куди вертати до Царгорода. Поворот через Сербію і Болгарію в виключенні. Також морська дорога з огляду на італійско-турецьку війну і грецько-турецькі відносини є неможлива. Лишається лише одна дорога: через Букарешт до Констанци, а відсія кораблем до Царгорода. Турецке правительство вислало кілька воєнних кораблів на Чорне море в цілі перевезення наслідника престола до Царгорода.

Запомоги на будову інтернатів. В краївім бюджеті на 1912 рік призначив сойм до розпорядимости краєвого видлу 80.000 К на запомоги для будови інтернатів. Запомоги одержали отсія інтернати в східній Галичині: інт. муж. учit. сем. в Чорткові 2.000 К, інт. муж. учit. сем. ім. Пірамовича у Львові 12.500 К; інт. муж. учit. сем. в Самборі 1.000 К, інт. муж. учit. сем. в Сокалі 1.000 К, інт. муж. учit. сем. ім. св. Станіслава в Станіславові 3.000 К, руськ. інт. муж. учit. сем. ім. св. Йосафата в Станіславові 1.000 К, інт. муж. учit. сем. в Тернополі 1.000 К, інт. муж. учit. сем. Заліщиць 2.000 К, інт. женської учit. семінарії в Бережанах 1.300 К, руска бурса жін. учit. сем. СС. Василянок у Львові 1.200 К, руска бурса ж. учit. сем. СС. Василянок в Перемишлі 2.300 К і інтернат для учениць приватної ж. учit. сем. тов. "Охорона" в Тернополі 1.000 К. Виплату запомоги для інтернату ім. св. Станіслава в Станіславові зберігає краєвий видлів аж до часу унормованої права власності будинку, а для інтернату прив. семінарії в Тернополі до часу приступлення до будови.

Влом до залізничної каси в Кракові. Вночі з суботи на неділю вломилися до касового бюро товарової залізничної станиці Північної залізниці в Кракові неизвісні опришки, розбили віртгаймівську касу і забрали поверх 15.000 К. Догадуються, що злочинці сейчас по доконанню крадежі виїхали з Кракова.

Повінь в Петербурзі. Перед кількома днями перейшов межи Францію і Англію страшний циклон і від берегів Англії звернувся через полудневу Скандинавію і Балтійське море на Фінляндію. Всюди шаліла страшна буря. В Петербурзі настав такий сильний вітер, що на отворених площах унеможливив трамваєвий рух. В парках поломила буря багато вікових дерев. Вихор здергав також бігвода на Неві, так що ріка виступила з берегів і залишила приліжні, низше положені улиці, огороди і парки. У воді стоять також Петровськівська кріпость, філії сагають майже до половины кріпості. В мин. четвер остерігano населене перед небезпекою частими арматними сальвами. Страти, заподіяні повеню, виникають близько 100.000 рублів.

Студентська маніфестація в Петербурзі. В Петербурзі відбулося на університеті віче академічної молодежі при участі близько 1.000 осіб. Поліція вмашерувала і розігнала вічевики. На улиці прийшло до перепалки, в якій бісідів в біті, а богато поранено.

Протиросійські демонстрації в Фінляндії. В Віборзі під час відпроваджування до тортури члена магістрату міста Віборга Лягеркранца прийшло до поважних демонстрацій. Товна співала національні пісні. Поліція розігнала демонстрантів.

Жертви готівкою не звільняють нікого від обов'язку ждання купонів Р. Т. П. і уживання товарів з маркою Р. Т. П.

Нова виправа Амундзена до бігуна. Як звісно, недавно повернув капітан Амундзен з виправи до полудневого бігуна. Тепер організує він нову виправу до північного. В тій цілі казав вже спровадити свій корабель "Фрам" в Буенос Айрес до Сан Франціско, звідки виїхувати в жовтні 1913. р. на північ. Своїм кораблем буде плисти як найдальше на північ, а звідси санчатаами до бігуна. Сподівається, що в сей спосіб зближиться до бігуна на більше числа степенів від капітанів Де Лянда і Нансена. Не задумує він однак дістати ся до математичної точки бігуна, де був вже Пірі, але хоче пізнати лише північне море, єго метеорологічні відносини, глубину і ціхи дна. Кошти виправи покривають замешканий в Буенос Айрес Норвежець, Петро Христофферен, який дав гроши Амундзенові і на виправу до полудневого бігуна. Час, в якім Амундзен має пропріти підбігунове море від Берінга до східного побережя Гренландії, виносить 3 роки. "Фрам" буде заохомленій, однак в залишку на 5 літ.

Оповістки.

Львівський руський народний театр в Дрогобичі. (Сала міська. Початок точно 7 1/2 вечером).

В пятницю 11. жовтня "Чоловік і затана" штука з життя жидів в 5 діях Якова Гординя.

В суботу дня 13. жовтня "Жадівка" опера в 5 діях Галевія.

В неділю дня 13. жовтня "Украдене щастя" народний образ зі співами і танцями в 5 діях д-ра I. Франка.

Ректорат дух. семінарії у Львові подає до відома інтересованим, що існує на богословськім видлі львівського університету в другій речинці відбудеться ся дня 11. жовтня с. р.

Зі Станіславова. Загальна збори філії Руського Товариства Педагогічного в Станіславові відбудуться в суботу дня 26. жовтня 1912 о год. 8. вечором в "Руській Бесіді". За Видлі: Павлюх Гнат, голова. Ю. Чайківський, писар.

Краєва Рада шкільна перенесла: П. Климчака, учit. 3-кл. вид. муж. шк. в Сокалі, на рівнорядну посаду до 3-кл. вид. муж. школи в Сяноці, О. Клапу, учit. 3-кл. вид. муж. шк. в Сяноці, на рівн. пос. до 3-кл. вид. муж. шк. в Сокалі, М. Лісовського, учit. 5-кл. муж. шк. в Мостах великих, на рівнор. пос. до 6-кл. муж. шк. в Камінці струм., О. Войтовичу управ. і М. Войтовичеву, учit. 4-кл. шк. в Сколю, на рівн. пос. до 4-кл. жін. шк. в Козовій, В. Сікорського, учit. 4-кл. нар. муж. получ. з вид. ім. св. Мартина у Львові, на рівн. пос. до 4-кл. нар. муж. пол. з вид. шк. ім. К. Корецького у Львові, Л. Стаконя, учit. 4-кл. муж. нар. получ. з вид. шк. ім. Собіського у Львові, на рівн. пос. до 4-кл. муж. шк. ім. св. Марії

Магдалини у Львові, І. Стоцького, учit. 4-кл. муж. нар. получ. з вид. шк. в Радехові, на рівн. пос. до 5-кл. муж. шк. в Соколові, В. Малопольського, управ. 2-кл. шк. в Липинках, на рівн. пос. до 4-кл. шк. в Липинках, О. Моравського, управ. 2-кл. шк. в Журовій, Ф. Зарудцького, управ. 2-кл. шк. в Княжім, на рівн. пос. до 2-кл. шк. в Жуличах, С. Левицького, управ. і Б. Левицьку, учit. 2-кл. шк. в Сухрові, на рівн. пос. до 2-кл. шк. в Зарудю, О. Глуховському, учit. 2-кл. шк. в Кульчицях, на рівн. пос. до 4-кл. шк. в Кульчицях, В. Гоженського, учit. 2-кл. шк. в Білогородці, на рівн. пос. до 2-кл. шк. в Кротошині, О. Бабієву, учit. 2-кл. шк. в Соснові, на рівн. пос. до 2-кл. шк. в Гайворонці, М. Стесловичівну, учit. 2-кл. шк. в Гайворонці, на рівн. пос. до 2-кл. шк. в Бірках великих, В. Бонігову, учit. 1-кл. шк. в Каменополі, до 2-кл. шк. в Раківці, О. Надахівську, учit. 1-кл. шк. в Заліщицях старих, на рівн. пос. до Волцова, М. Гавліцького, учit. 1-кл. шк. в Жарновій, на рівн. пос. до великого Грушеві, М. Шавалу, учit. 1-кл. шк. в Руді за Бугом, на рівн. пос. до Тишиці, К. Склянку, учit. 1-кл. шк. в Тишиці, на рівн. пос. до Руди за Бугом, В. Родака, учit. 1-кл. шк. в Мартинковицях, на рівн. пос. до Здроця, М. Самборського, учit. 1-кл. шк. в Ліску, на рівн. пос. до Рожна вел., К. Греняка

Голодна маска. Забавний випадок лутився на двірським масковим балю в однім з уельських вімеких князівств. Заряджуючий буфетом замітив надзвичайний апетит одного з гостей, високого чорного пана. Прямо фантастичні скількощі страв звикали поза чорною маскою. Вікінги гість встав і зник в товпі танцюючих. Однак в десять хвиль явився знова при буфеті і почав займати так, наче від тижня нічого не мав в устах. Се повторилося три рази, апетит чорної маски грозив загладою цілому буфетові, тож старший льонкай, побачивши в четвертє надходячого панка, повідомив про все майстра церемонії. Маршалок підійшов до гостя, просячши его членою показані карти входу, а що чорна маска є не мала, захадив відслонення маски. Під чорною маскою вкривався... князівський гвардист. Заряджено слідство і викрито, що жовніри гвардії, що держали сторожу в городі, найшли чорну маску, по черзі вбиралися в неї і так без перешкод діставалися до буфету, де дуже виразно показували призначені для штуки княжих кухарів.

Жаука, умілість і письменництво.

Василь Пачовський.

Вистава друків і мініатюр ц. к. надвірної бібліотеки у Відні 1912 р. (Katechetisch-liturgische Ausstellung von Druckwerken und Miniaturen k. u. k. Hofbibliothek Wien 1912).

(Дальше).

Володимир Стасов в своїй капітальній публікації „Славянський і восточний орнамент по рукописям древніго і нового времена“, дав дійливий ряд зразків руского орнаменту після народності.

Він розділив весь матеріал на орнамент по піднебесно-славянському стилю з рукописій писаних кирилицею, а іменно: болгарський XI—XVIII в., сербський XII—XVIII в., герцоговинський XIV в., чорногорський XV в., боснійський XIV—XV в., боснійський патернський XIV—XV в., молдавсько-волоський XV—XVIII ст., і румунський XVII—XVIII ст.; орнамент руского стилю розділив по областям: южноруський Київ, Галич і пр., східно-русський Переяславль, Ростов, Рязань і пр., західно-русський (Гродно, Вільно і пр.) і середньоруський (Москва і околиця); відтак орнамент західно-славянський поділив на орнамент з рукописій писаних глаголицею XI—XVII. і орнамент з рукописій пис, латинськими буквами: стиль хорвацький XIV до XV в., чеський XI—XVI в. і польський XIV до XVI в., вінницький східний стиль поділив на греко-візантійський VI—XVII. ст., вірменський X—XIX в., етіопський XIII—XVIII в., арабський VIII—XVIII в. і середньоазійський.

Значить, брав орнамент український, назавши його южно-руським, за вітку руского орнаменту; в дійсності в самого поверховного порівняння нашого стилю з російським видно основну ріжницю обох в трактуванні мотивів. Коли український заховував прозорість беручи мотиви геометричні і ростинні та сплітаючи їх в елегантну гармонійну заставку, чи букву, уживавши фігури звірів тільки до прикраси на боці, російський вилітав в заставку чи у букву узли шнурів вужів, звірів фантастичної форми в фантастичні сплетіння так, що за пестротою зникає відмінність виставки, зникає непоняття для ока буква. Тікканен, характеризуючи стиль ірландського орнаменту, (в своїй розвідці: Den iriska miniatyrkonsten z Fins Tidskrift 1900.) звертає увагу на подібність ірландських звіриних сплетів звітних зі своєї дивовижної фантастичності не тільки зі скандинавським, але й „середньо-руським“ орнаментом, значить, з московським. Стасов теж зазначує, що в українських взорах вишивок, як і в орнаменті грають ролю цвітки і гірляндочки ріжноцвітними вітками з браком дерев, фігур людських звіриних, які виступають в повній силі у великоруського народа під впливом буддайсько-азійським.

На основі орнаменту може описіться й історик української штуки відділіти непевно датовані кодекси українські від чужих і потягнуті відмежну лінію від російської штуки, що тепер загорнула до своєї історії увесь діяльнік українського народу, узникши його за свій, як колись літературу аж до часів Ом. Огоновського.

Та працю артистів. Українців в області штуки, яку загорнули наші сусіди завдяки своїм матеріальним засобам, мусить відобрести будучий історик у країнської штуки і сотворити історію української штуки від найдавніших часів аж до ХХ. століття, як Ом. Огоновський відбрав пам'ятники старої літератури від російського народу — мимо вереску російських і польських критиків, мимо волі самих артистів, що виреклися української народності з несъєдомості чи для лакімства нещасного. Могли сі артисти творити твори в дусі націй, яким служили в тяжку хвилю упадку українського народу, але їх походжене, їх душа, їх гений остав все власностю українського народу, що відбивається мимо їх волі в їх творах, в конструкції, кольоріті і орнаменті.

А що артисти скульптурної і мальлярської штуки орудують індеферентним матеріалом у витворі своїх творів, то лекше буде їх відобразити, як в літературі Гоголя чи Короленка Москалям, або Ожеговського чи Словацького Полякам, що уживали російської чи польської мови. Потреба тільки тонкого смаку, глубокого знання української душі та великих студій і фондів до проїздок по музеях істориків української штуки, а може сотворити відразу нам цілу історію штуки українського народу в цілою серію визначних творів, які Росіяни, чи Поляки уважають за своїх — і відразу поставити наш народ в ряді культурних націй в очах Європи.

(Дальше буде).

Телеграми

з дні 9. жовтня.

Царгород. (ТКБ). Доносять, що передна сторожа чорногорська переступила границю і напала на місцевину Берана. Борба ще триває.

Рада міністрів від вчера по полудні розділить безперестанно.

Перед Портю і редакціями дневників громадяться товти цікавих. Виповіджене війни Чорногорою оповістили ту надзвичайні додатки часописів. Та вістка викликала велику сенсацію.

Віден. Цісар приняв вчера шефа генерального штабу Шемуа на окремім довшім послуханню.

Віден. Три візди угорських промисловців вислали до гр. Берхтольда прохання, щоби в інтересі промислу Угорщини все зробив, щоб не допустити до війни на Балкані.

Париз. (ТКБ). Агенція Гаваса доносить, що в Гібралтару відпилили на Мальту чотири кораблі ескадри Середземного моря.

Петрбург (ТКБ). Петербурзька агенція в уповажнена до ствердження, що вість „Frankfurter Ztg“ в Софії, наче би державний Банк позичив болгарському народному банку 25 мільйонів франків, є зовсім неправдивою.

Атени (ТКБ). Княгиня Аліція видала до греків женщин відозву, щоби они занялися шитм одностроїв для реверсів.

Віден. „Die Zeit“ доносить з Болгарії, що б. міністер Марінковіч заявив: Реформи, які заповіла Туреччина, не можуть вдоволити Сербії. В теперішнім положенні одиноким виходом є надане самоуправи. Ми хочемо битися і получиться з нашими братами в Туреччині в одну державу — заявив Марінковіч. Немає навіть бесіди, щоби в Сербії найшлося на правління, яке вдоволило б ся лише воєю держав або обітницями, але не перестанемо становити живла вічних весупоків і віддергимо, аж будуть заспокоєні наші змагання.

Софія (ТКБ). Рада міністрів зібралася вчера вечером, щоби застановити ся над відповідю на крок представників Австро-Угорщини і Росії.

Царгород (ТКБ). Міністерство війни оголосило, що в ночі з 30. вівесня на 1. жовтня прийшло до сутінок коло Дергії.

Віден. Пос. Кльоффа їде в слідуючі тижні до Сербії, а потім до Болгарії.

Чернівці (ТКБ). Вчера отворено сесію буковинського сейму.

Лондон (ТКБ). Російський амбасадор Бенкендорф відроцив свій виїзд до Росії.

Париз (ТКБ). Австро-угорський амбасадор гр. Сечев вернув з відпустки і обняв уряд.

Товариство взаємного кредиту

„Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпечень „Джістер“ в 1895 на підставі закону о стоваришенні з р. 1873.

Однічальність членів обмежена до подвійної висоти удибу.

Цілею Товариства є уділювання кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без постручення податку рентового.

Вкладки приймаються і виплачуються Касою Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полуночі.

Кonto в Шадиці поштовий ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щаднічі К 3,468.296.—

Уділи членські К 341.275.—

Позички удейоні К 3,916.577.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуноччю

Брошуро:

Йосиф II. чи Ян Казимир?“

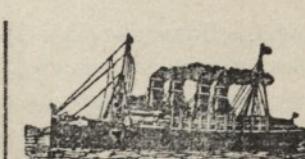
(з нагоди сънятковання міномі 250-річної річниці засновання Львівського Університету).

можна набути в Адміністрації „Руслан“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

„Карпатия“ тов. обезп. на житі

Заступство в Синявці, п. Башня дол. приймає обезпечення на житі, посаги, від огню, граду, крадіжки і випадків.

94(288).

АО
АМЕРИКИ
КАНАДИ

найліпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецка 99.

Ціна переправи кораблем 220 корон за дорослі особи разом з поголовям податком, а 120 К за діти понизше 12 літ з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТІВ:

Панонія з Триесту 15. жовтня.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найскоріші і найвеличавіші пароходи на сьвіті:

Люзітанія, дня 26/10.

Мавританія, дня 12/10, 16/11.

Ол. Барвінський: Значіння українською руского народу для Австро-Угорщини (перекл. розівідки в Oesterreichische Rundschau з 1. мая 1912) ціна 20 сотиків. Дістати можна в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

Накладом Piussverein-у появилася гарноколонійовані переписні листки з малионками артиста-маляра Асмана, які представляють найбільше займаючі сцени з другої турацької облоги Відні.

Сі листки висилася

Kanzlei des Piussvereines,

Wien, I. Bäckerstrasse 9.

по 1К 60 с за серію (20 листків) разом з поштовою оплатою. Поодинокий листок коштує 10 сот. Замовлення належить висилати на висше згадану адресу.

Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середньо-європейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години нічні від 00 ввечером до 559 рано означені підчеркнені чисел мініутових.

Віїзг зі Львова

з головного двірця:

Do Krakova: 12:35, 3:40, 8:22, 8:35, 2:05\$, 2:45,

3:45*, 5:46†, 6:05, 7:00, 7:30, 11:10.

*) до Ряшева. §) від 15/5 до 30/